

Hørings svar til Regional plan for økt livskvalitet og deltakelse i Akershus 2024-2036

Vi takker for muligheten til å delta i høringen om regional plan for økt livskvalitet og deltakelse i Akershus. Vi setter stor pris på å kunne bidra med innspill, og vi ser frem til å være en aktiv samarbeidspartner i arbeidet med å styrke frivilligheten og idrettens rolle i fylket.

Vi ønsker først å understreke at regionale frivillige organisasjoner, som Viken idrettskrets, spiller en avgjørende rolle i å sikre at felles mål for Akershussamfunnet oppnås. Som paraplyorganisasjon for idretten fungerer idrettskretsen som en brobygger mellom lokalsamfunn, det offentlige og frivilligheten. Et godt samarbeid med paraplyorganisasjonene er avgjørende for å fremme bred deltakelse, sosial inkludering og fysisk aktivitet på tvers av generasjoner og sosiale skillelinjer. Paraplyorganisasjonene har også ofte strategiske planer som samsvarer med fylkeskommunens målsetninger.

Vi ser at planen ikke skiller tydelig mellom organisert og uorganisert frivillighet. Dette kan føre til uklarhet rundt hva som menes med "frivilligheten". Når fylkeskommunen utvikler langsiktige planer for sosial inkludering og samfunnsbygging, er det viktig å huske på at den organiserte frivilligheten er den delen av frivilligheten, som gir et stabilt og forutsigbart samarbeid over tid.

Organisert frivillighet har strukturer, ressurser og strategier som gjør dem til naturlige samarbeidspartnere for å nå regionale mål. Uformell frivillighet er ofte kortvarig og aksjonsbasert, noe som gjør at den mangler den organisatoriske kapasiteten til å drive langsiktige prosjekter.

Et godt eksempel på dette er Viken idrettskrets sin visjon, "Idretts- og aktivitetsglede for alle". Gjennom denne visjonen etableres idretts- og aktivitetsråd i flere kommuner i Viken, som vil styrke effektene av idrettsrådenes arbeid i sine lokalsamfunn.

I planen bør det derfor vektlegges hvordan den organiserte frivilligheten kan styrkes som en viktig aktør for å oppnå bærekraftige og helsefremmende samfunnsmodeller i Akershus.

Kommentarer til spesifikke deler av planen

1. Deltakelse i demokratiske prosesser (s. 12)

Vi ser at en strategi om "Deltakelse i demokratiske prosesser og beslutninger" er fjernet fra plangrunnlaget (Viken fylkeskommune). Denne strategien bør gjeninnføres, da

deltakelse på generell basis spiller en viktig rolle i demokratibyggning. Det er også viktig for frivillige organisasjoner at vi har høy grad av deltakelse. Forskning fra Institutt for samfunnsforskning viser at frivillig deltakelse styrker demokratisk engasjement, og frivillige organisasjoner er arenaer for opplæring i demokratiske prosesser. Ved å fremme samarbeid med frivillige organisasjoner kan fylkeskommunen styrke lokaldemokratiet og sikre bred deltakelse i beslutningsprosesser. Blant annet gjennom idrettens idrettsråd.

2. Felles møteplasser (s. 14)

I avsnittet om “Helse og livskvalitet” og “Barn og unge” ser vi at det står om behovet for flere fysiske møteplasser. Vi mener også at idrettsanlegg og da spesielt klubbhusene, må trekkes frem som viktige møteplasser for både fysisk aktivitet og sosialt samhold i lokalsamfunn. Viken idrettskrets jobber med å hjelpe idrettslag til å gå fra tradisjonelle klubbhus til aktivitetshus, hvor det legges større vekt på sosiale arenaer.

3. Sosiale felleskap og idretten (s. 15)

I avsnittet om “Sosiale felleskap” under “Livskvalitet og levekår”, mener vi at det bør nevnes at idrettslag er hjørnesteiner i lokalsamfunnene. Klubbhus fungerer som viktige sosiale møteplasser for både idrett og andre aktiviteter. Viken idrettskrets har startet et prosjekt som støtter idrettslag i å revitalisere klubbhus til aktivitetshus, som vil fremme inkludering og sosial deltakelse, spesielt i lokalsamfunn med få møteplasser.

4. Nærmiljø og fysisk aktivitet (s. 16)

I avsnittet om helhetlig by- og stedsutvikling foreslår vi at begrepet “placemaking” legges til. Placemaking handler om å utforme offentlige rom som inviterer til fysisk aktivitet, sosial interaksjon og trivsel. Attraktive og tilgjengelige møteplasser, som parker, torg og idrettsanlegg, fremmer daglig fysisk aktivitet og styrker folkehelsen og fellesskapet. Samtidig er idrettens posisjon svak i plan- og bygningsloven, noe som gjør det spesielt viktig å sikre tydeligere krav i arealplanleggingen.

5. Frivillighetens egenverdi (s. 20)

Vi ønsker å tydeliggjøre frivillighetens egenverdi i avsnittet om frivillighet. Frivillighet bidrar til å skape fellesskap, sosial kapital og tillit. Forskning viser at frivillig arbeid har en sosialt utjevne effekt ved å gi mennesker fra ulike bakgrunner muligheten til å delta i meningsfulle aktiviteter. For å støtte frivilligheten på best mulig måte må det offentlige respektere dens autonomi og unngå å behandle den som en tjenesteleverandør.

6. Digitale løsninger for frivillighet (s. 22)

Vi ser at planen nevner digitale plattformer som Friskus, som har vært effektive verktøy for å koble frivillige sammen med organisasjoner og aktiviteter. Likevel kan det være

uheldig med flere parallelle plattformer. Vi anbefaler samarbeid med Frivillighet Norge for å bruke deres etablerte verktøy, slik at frivillige slipper å registrere seg på flere plattformer.

7. Universell utforming (s. 23)

Vi er tilfredse med avsnittet om universell utforming. Dette er viktig for å sikre like muligheter for alle, også innen idrett. Vi savner imidlertid konkrete mål på området, særlig ettersom det påpekes at det ikke finnes tilstrekkelig oversikt over status for universell utforming i idrettsanlegg. For idretten er universell utforming avgjørende for å sikre lik tilgang til fysisk aktivitet for personer med funksjonsnedsettelse.